

Tilslutning af grøn elproduktion til elnettet skal forblive på finansloven

Fælles politiske anbefalinger fra Dansk Energi, DI Energi, Wind Denmark, Dansk Solkraft og Landbrug & Fødevarer

Den politiske beslutning om at lade opstillere af vedvarende energi betale for nettilslutning mv., i stedet for at finansiere omkostningerne over finansloven, bremser udbygningen af ny grøn elproduktion. Det sker på et tidspunkt, hvor en succesfuld elektrificering og det danske klimamål står og falder med tempoet for VE-udbygningen. Samtidig skaber den manglende klarhed om rammerne for producentbetaling usikkerhed for både VE-opstillere og netselskaber.

Dansk Energi, DI Energi, Wind Denmark, Dansk Solkraft og Landbrug & Fødevarer opfordrer derfor regeringen og Folketinget til at ændre beslutningen om producentbetalingen og i stedet indføre en ny ordning for nettilslutning mv. af vedvarende energi på finansloven fra 2023. Beslutningen skal ske i forbindelse med forhandlingerne om ændringen af elforsyningsloven, der fremsættes ultimo oktober.

Klimamålet står og falder med grøn strøm

Det danske klimamål i 2030 står og falder med, om vi har nok grøn strøm til at dække behovet, som en omfattende elektrificering af samfundet fører med sig. Det har vi ikke, som det ser ud nu.

Lige nu bliver der hvert år opstillet mindst 600 MW (målt i landvindsækvivalenter¹) for lidt vedvarende energi på land til, at vi kan dække det forventede elforbrug i 2030 med grøn el. Energiøen i Nordsøen er forsinket og forventes først idriftsat i 2033, og der er samtidig stor risiko for, at havmølleparken Hesselø og energiøen ved Bornholm heller ikke bliver klar til at levere grøn el i 2030 som planlagt.

Udfordringen vokser i takt med, at tiden går og 2030 kommer tættere på.

Regeringen og Folketinget bør derfor arbejde målrettet på at fjerne de barrierer og usikkerheder, som vi ved kan føre til en yderligere forsinkelse og fald i tilslutningen af nye vindmøller og solceller.

Første politiske beslutning bør tages i forbindelse med behandlingen af ændringen af elforsyningsloven, der fremsættes ultimo oktober 2021. Der skal her skabes politisk enighed om at aflyse – eller som minimum udskyde – ikrafttrædelsen af producentbetalingen for VE-opstillere. I stedet skal omkostningerne finansieres over finansloven.

Beslutningen om producentbetalingen påfører VE-opstillere nye omkostninger til nettilslutning og VE-drevet netudbygning i en tid, hvor det haster med at få tilsluttet mere grøn el til elnettet. Og lige nu skaber manglen på klarhed om, hvordan producentbetalingen skal udformes samt regeringens pressede tidsplan en uacceptabel usikkerhed for både VE-opstillere og netselskaber. Det bremser investeringer i ny grøn elproduktion.

Regeringen og Folketinget bør håndtere situationen gennem ét af disse to forslag:

- 1) Der skal skabes og indføres **en helt ny ordning for VE-nettilslutning og VE-netudbygning**, der finansieres varigt over finansloven fra den 1. januar 2023. Den nye ordning skal dække alle omkostninger i elnettet, som i dag dækkes via Udligningsordningen. Den nye ordning vil skabe en langsigtet sikkerhed for både VE-

¹ Dansk Energi beregninger, 2021

opstillere, netselskaber – og dermed elforbrugerne – og den vil understøtte den nødvendige udbygning af vedvarende energi frem mod 2030 og 2050. Ordningen kan til en start finansieres bl.a. gennem overskydende midler fra den gamle støtteordning til landvind '25-øre støtteordningen'.

- 2) ***Forlæng den midlertidige overgangsordning*** som fremgår af udkast til den nye elforsyningslov til mindst 2025. Det vil i en midlertidig periode skabe tryk om finansieringen og dermed udbygningen af vedvarende energi. Ordningen vurderes at være i overensstemmelse med de kommende nye EU-vejledninger for statsstøtte.

Producentbetalingen kan blive stopklods for ny vedvarende energi

I 2016 besluttede Folketinget i forbindelse med PSO-aftalen, at den såkaldte Udligningsordning, der betales via PSO'en, fremadrettet skulle finansieres over finansloven. Præcis som resten af PSO'en. Den beslutning havde energibranchen, øvrige investorer og elforbrugerne tiltro til stod ved magt. Dermed skulle omkostninger til elnettet, der er drevet af tilslutningen af vindmøller og solceller finansieres på finansloven.

Men med klimaaftalen fra juni 2020 trak de samme partier beslutningen tilbage. På regeringens opfordring besluttede man at indføre en producentbetaling, hvor VE-opstillere fra den 1. januar 2023 skal betale de omkostninger, som i dag dækkes af Udligningsordningen. Dvs. omkostninger i nettet grundet tilslutningen af vedvarende energi samt det medfølgende behov for at forstærke og udbygge elnettet til at kunne håndtere og transportere ny grøn elproduktion. Ordningen har sikret, at elforbrugere i områder med meget vedvarende energi ikke bærer de samlede omkostninger hertil, men at omkostninger i stedet har været båret af alle danske elforbrugere.

Politisk sløvhed skaber retsløs tilstand for VE-opstillere og netselskaber

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet samt Energistyrelsen har ikke rettidigt fulgt op på den politiske beslutning om producentbetalingen.

For det første havde det været hensigtsmæssigt, at forslaget om en producentbetaling var blevet annonceret væsentlig tidligere end i 2020, hvis det siden PSO-aftalen i 2016 har været den politiske plan, at omkostningerne ikke skulle overflyttes på finansloven sammen med resten af PSO'en.

For det andet har VE-producenter og netselskaber flere gange opfordret klima-, energi- og forsyningsministeren og Folketingets Energiudvalg til om nødvendigt og i det mindste at få vedtaget det nødvendige lovgrundlag for producentbetalingen i senest 1. kvartal 2021, og til at sikre en robust overgangsordning. Dette for at sikre, at branchen har den fornødne tid til at designe, få Forsyningstilsynets godkendelse og implementere en robust tarifmodel for producentbetaling, der kan træde i kraft pr. 1. januar 2023.

Dette er ikke sket. Nu står vi i en virkelighed, hvor lovforslaget tidligst vil blive vedtaget ved overgangen til 2022.

Når loven om producentbetalingen er vedtaget kigger branchen ind i en godkendelsesproces, der forventeligt kan tage op til 14 måneder, *såfremt* alt forløber som det skal. Dermed kan virkningen fra den 1. januar 2023 blive udfordret.

Først skal netselskaberne færdigdesigne selve tarifmodellen for producentbetaling med udgangspunkt i retningslinjerne i det vedtagne lovforslag. Forsyningstilsynet forventes derefter at skulle bruge adskillige måneder – forventeligt op til ni måneder – til at godkende modellen. Derefter skal tilsynet bruge mindst én måned på at godkende hvert enkelt netselskabs valg af model, og dernæst skal elhandlerne varsles mindst fire måneder inden ikrafttrædelsen af producentbetalingen, så systemet til opkrævning af indfødningsstarif er på plads. I mellemtiden vil der være usikkerhed om, hvad VE-opstillere skal betale for at få tilsluttet ny vedvarende energi, hvilket vil føre til en opbremsning i investeringslysten.

Den usikre situation og alt for optimistiske politiske tidsplan stiller allerede i dag både VE-opstillere og netselskaber i en retsløs tilstand, så længe der ikke er garanti for, at producentbetalingen kan nå at træde i kraft den 1. januar 2023, og så længe, der ikke er fuld klarhed om, hvordan omkostningerne skal dækkes i tilfælde af en forsinkelse.

Indtil videre har ministeren ikke givet VE-opstillere, netselskaber eller elforbrugere et svar på, hvad konsekvenserne bliver, hvis tidsplanen ikke kan efterleves. Det kalder på politisk ansvar, hvor producentbetalingen erstattes af en løsning, der giver ro om udbygningen af vedvarende energi.

Regningen skal ikke sendes videre til elforbrugerne

Producentbetalingen skal ikke erstattes af en model, hvor netselskaberne og dermed elforbrugerne pålægges at betale for de omkostninger til elnettet, der i dag dækkes af Udligningsordningen. Det vil få den konsekvens, at hele regningen for, at Danmark opfører og tilslutter ny vedvarende energi, væltes over på elforbrugerne, herunder store elforbrugende virksomheder, i de områder af landet hvor tilslutningen af vindmøller og solceller finder sted. Det drejer sig særligt om elforbrugere i Vest-, Nord- og Midtjylland samt på Sydsjælland og Lolland-Falster.

Regningen for hele Danmarks grønne omstilling skal ikke sendes videre til netselskaber og elforbrugere i de områder i landet, hvor vedvarende energi typisk tilsluttes. De samme områder er i dag udfordret pga. affolkning, og de lokale energiintensive virksomheder er afgørende for områdernes udvikling. En sådan løsning vil samtidig danne øget grobund for lokal modstand mod vindmøller og solcelleanlæg.

Derfor skal producentbetalingen ikke erstattes af højere tariffer for elforbrugerne, men skal finansieres over finansloven.

Politiske anbefalinger til regeringen og Folketinget:

Dansk Energi, DI Energi, Wind Denmark, Dansk Solkraft og Landbrug & Fødevarer opfordrer regeringen og Folketinget til at samles om ét af to følgende tiltag.

1) Ny ordning for VE-nettilslutning og VE-netudbygning skal indføres på finansloven fra 2023

Hele befolkningen, alle dele af landet og alle sektorer har en interesse i, at der bliver tilsluttet grøn elproduktion til elnettet i et tempo, der understøtter klimamålet i 2030, samt at elnettet forstærkes og udbygges tilsvarende, så den grønne omstilling ikke fører til mangel på el og afbrydelser i elnettet.

Folketinget har allerede besluttet, at den etårige overgangsordning, der indføres midlertidigt i 2022 som en midlertidig erstatning for Udligningsordningen, skal på finansloven. En sådan finansiering bør gøres permanent, præcis som et flertal i Folketinget lagde op til med PSO-aftalen i 2016.

Dansk Energi, DI Energi, Wind Denmark, Dansk Solkraft og Landbrug & Fødevarer opfordrer regeringen og forligskredsen bag klimaaftalen for energi og industri til at ændre beslutningen om producentbetalingen grundet det stigende behov for ny vedvarende energi og generelle forsinkelser i udbygningen af vedvarende energi på land såvel på havet.

I stedet bør der fra den 1. januar 2023 indføres en ny finanslovsfinansieret ordning for nettilslutning mv. af vedvarende energi.

Den nye ordning for VE-nettilslutning og VE-netudbygning skal:

- *Understøtte den nødvendige udbygning og tilslutning af vindmøller og solcelleanlæg på land ved at friholde VE-opstillerne for de nye omkostninger til nettilslutning og udbygning af elnettet, som følge af VE-udbygningen, besluttet med klimaaftalen for energi og klima fra juni 2020 (producentbetalingen).*
- *Sikre, at elforbrugerne og netselskaber i de netområder, hvor der tilsluttes vedvarende energi, ikke ender med at bære omkostningerne.*
- *Fjerne den nuværende usikkerhed om, hvorvidt producentbetalingen kan nå at træde i kraft til tiden den 1. januar 2023, som har medført en opbremsning i indgåelsen af nye nettilslutningsaftaler.*
- *Finansieres via finansloven – præcis som den politiske intensjon i PSO-aftalen i 2016.*

Fra den 1. januar 2023 skal der indføres en ny ordning for VE-nettilslutning og VE-netudbygning på finansloven, der dækker de omkostninger i elnettet, som Udligningsordningen hidtil har dækket i forbindelse med udbygning af vedvarende energi. Udligningsordningen dækker i dag også de omkostninger, der i den sammenhæng går til forstærkning af det bagvedliggende elnet og til drift og nettab som følge af VE-produktion.

2) Et alternativ: Forlæng den besluttede overgangsordning

Såfremt, der ikke kan skabes politisk enighed om en varig finanslovsfinansiering bør regeringen og Folketinget på anden vis sikre, at producentbetalingen ikke fører til en opbremsning i udbygningen af vedvarende energi.

Som et alternativ til en *varig* finanslovsfinansiering, bør den etårige overgangsordning for Udligningsordningen, som regeringen og Folketinget har besluttet skal finansieres på finansloven i 2022, forlænges til mindst 2025.

Klima- energi- og forsyningsministeren har vurderet, at den etårige finanslovsfinansiering er forenelig med EU's statsstøtteregler, og derfor bør det også være muligt at forlænge ordningen i en kort midlertidig periode.

Desuden vurderes de kommende nye EU-vejledninger for statsstøtte at kunne rumme, at vi i fællesskab over finansloven finansierer, at det danske elnet fremtidssikres til øget grøn elproduktion. EU-Kommissionens svar til Pernille Weiss (MEP, Det Konservative Folkeparti) fra oktober 2021² om Udligningsordningen og foreneligheden med EU's statsstøtteregler, viser, at det er muligt at indføre en ny eller midlertidig finanslovsfinansieret ordning.

En forlængelse af overgangsordningen til og med 2025 vil for en periode holde hånden under investeringer og tilslutning af ny grøn elproduktion. Samtidig fjernes usikkerheden for om tidspunktet for ikrafttrædelsen af producentbetalingen kan overholdes, da energisektoren får den fornødne tid til at designe, få godkendt og implementere en tarifmodel herfor.

Finansiering: Ny ordning kan finansieres frem til 2026 af besparelser på gammel støtteordning til landvindmøller

Omkostningerne til at fremtidssikre elnettet til ny grøn elproduktion forventes ifølge klimaaftalen for energi og klima fra juni 2020 at ligge på et niveau omkring 250-300 mio. kr.³ i gennemsnit pr. år. Men det afhænger af, hvor meget ny vedvarende energi, der bliver tilsluttet i det pågældende år. I lovforslaget til en ny elforsyningslov kalkulerer regeringen med et budget på ca. 700 mio. kr. i 2022. Det vides ikke, hvordan regeringen har estimeret dette beløb, og hvorfor beløbet er væsentligt højere end budgetteret i klimaaftalen for energi og industri.

² Den 7. oktober 2021, Question reference: [P-003977/2021](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-9-2021-003977-ASW_EN.html). https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-9-2021-003977-ASW_EN.html

³ I klimaaftalen for energi og industri af 22. juni 2020 anslås den årlige omkostning for udligningsordningen (omkostningsægte prissignaler) til 250-300 mio. kr. i perioden 2023-2030.

En ny ordning for VE-nettilslutning og VE-netudbygning (forslag 1) kan finansieres ved:

- Overbudgettering pga. høje elpriser af midler, der allerede er afsat til at udbetale den såkaldte '25-øre støtteordning' for landvindmøller⁴. Det giver en samlet finansieringskilde på 760 mio. kr. Dermed kan en finanslovsløsning, til en start, finansieres inden for VE-området og dække omkostningerne i mindst en treårig periode, dvs. i perioden 2023-2026.

---

⁴ Her modtager tidligere tilsluttede landvindmøller 25 øre/kWh i elproduktionsstøtte. Jf. VE-lovens paragraf 35a. I 2019 og 2020 har 25-øre-støtteordningen været overbudgetteret med hhv. 79 mio. kr. og 162 mio. kr. På grund af den seneste tids høje elpriser forventer støtteordningen at være overbudgetteret med hele 520 mio. kr. i 2021. Det giver en samlet finansieringskilde på finansloven på 761 mio. kr.